TERMIZ IQTISODIYOT
VA SERVIS
UNIVERSITETI

TISU
TIBBIYOT INNOVATSIYASI

Jurnal tibbiyot olimlari, amaliyotchilar, talabalar va boshqa soha mutaxassislari uchun intellektual platforma yaratib, ilmiy hamkorlik va bilim almashinuvini rivojlantirishga xizmat qiladi.

- Tibbiyot va sog'liqni saqlash sohasida original ilmiy tadqiqotlar.
- Innovatsion yondashuvlarni va fanlararo ishlanmalarni xalqaro miqyosda keng jamoatchilikka yetkazish.
- Inson salomatligini yaxshilashga qaratilgan zamonaviy texnologiyalar va davolash usullarini targ'ib qilish.

https://scientific.tues.uz

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

TISU TIBBIYOT INNOVATSIYASI ILMIY JURNALI

Bosh muharrir:
Sattarov Abdusamat Umurqulovich
Bosh muharrir o'rinbosari:
Qobulov Eshbolta Atamuratovich
Mas'ul kotib:
Allamuratov Shuxrat Ashurovich
Dizayner:
Meyliqulov Shahboz Xolmamatovich

Jurnal har chorakda bir marotaba chop etiladi

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligining 2023-yil 1-martdagi № 066379- raqamli guvohnomasi bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal "PRINTWELL" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahri Muqimiy ko'chasi, 170/14

Bosishga ruxsat etildi:
27.11. 2025.
Qog'oz bichimi: 60x84 1/8
"Times New Roman" garnitiruasi.
Ofset bosma.
Ofset bosma usulida bosildi.
Shartli bosma tabog'i: 11.
Adadi 10 nusxa.
Bahosi kelishilgan narxda.
Buyurtma № 1.

Jurnalning elektron shakli bilan https://scientific.tues.uz web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:
Surxondaryo viloyati, Termiz sh., "Yulduz" MFY, "Ibn Sino" ko'chasi.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Jumayev Mamaziyo Yusupovich – Tibbiyot fanlari doktori. Ro'ziyev Oybek Avlayevich – Tibbiyot fanlari falsafa doktori
Xaitov Akmal Aliyarovich – Tibbiyot fanlari falsafa doktori
Ochilova Dilorom Abdukarimovna – Tibbiyot fanlari falsafa doktori
Kurbanov To'ktash Alimovich – Tibbiyot fanlari falsafa doktori
Sultonov Ravshan Komiljonovich – Tibbiyot fanlari falsafa doktori
Xudaykulov Babakul Karjovovich – Tibbiyot fanlari nomzodi

MUNDARIJA

R.K.SULTONOV, M.A.KIBRIYEVA
Erta bolalik davrida covid-19 bilan kasallangan bolalarda kasallikni klinik va immunologik xususiyatlarini baholash.....3

N.Q.ABDUSAMIYEVA
Surunkali nospesifik servisitda qin mikrobiotsenozi va mahalliy immunitet holatining roli va kasallikning erta profilaktikasi.....7

SH.O'.AMINQULOV, M.SH.RAXIMOVA
Qandli diabetda ichki a'zolarning zararlanishi va klinik ko'rinishlari.....11

U.X.AXMEDOV
Sifilis kasalligida moyakning morfologik o'zgarishining o'ziga xosligi.....16

E.R.BEKMIRZAYEV
Eksperimental ichaklardagi chandiqli jarayonlarning gormonal terapiyasidan keyingi prostata bezi morfometrik ko'rsatkichlari.....19

K.U.BEKMIRZAYEV , K.O'.TOSHBOYEVA
Yurak yetishmovchiligi: patogenez, klinik belgilar va zamonaviy davolash usullari.....23

M.BO'RIYEV , K.O'.TOSHBOYEVA
Gepatit b virusi patogenezida jigar hujayralarida kechadigan o'zgarishlar.....29

CH.X.CHORSHANBIYEV
Zamonaviy tibbiyot nuqtai nazaridan aholida kuzatilayotgan miokard infarktning sabablari, davolash yo'llari va bugungi kundagi dolzarbligi.....34

G.R.IBROHIMOVA
Stress gormonlari (kortizol va adrenalin) va ularning fiziologik ta'siri.....37

M.R.ISMOILOVA, D.A.XURMATOVA
Homiladorlik vaqtida patalogik vazn ortishi: Akusherlik va perinatal asoratlar.....41

I.I.XOLMURODOV, Z.N.MAMADIYEVA
Oq qon kasalligi yoki leykimiya.....46

G.N.MAMADALIYEVA, N.A.XOLBOYEV
O'tkir obstruktiv bronxit bilan og'rigan bolalarda immunoglobulin nisbatlarini aniqlash.....54

D.A.XURMATOVA, SH.U.PARDAYEVA
Ko'p xomilali homiladorlik va tug'ruqning xususiyatlari.....57

O.A.RUZIYEV, D.A.OCHILOVA
Endotelial disfunksiya- kardiovaskulyar kasalliklar patogenezining markaziy bo'g'ini sifatida (adabiyotlar sharhi).....62

SH.J.QAYUMOVA
Ayollarda bepushtlik sabablari va zamonaviy davolash usullari.....70

N.CH.RAXMONOV, K.O'.TOSHBOYEVA
Virusli gepatit b va c: klinik kechish, tashxis va davolash strategiyalari.....81

J.B.SAIDOV, K.O'.TOSHBOYEVA
Oshqozon va ichak kasalliklarida klinik ko'rinish va diagnostik yondashuvlar.....85

X.SH.SAIDOV
Surunkali brutsellyoz bilan kasallangan bemorlarda yurak-qon tomir tizimidagi funktsional o'zgarishlar 89

D.A.OCHILOVA, S.A.HUSANOV
Metabolik sindrom: epidemiologik holat, diagnostika va profilaktika muammolariga zamonaviy qarashlar.....95

O.I.SHAYMARDANOV
Allergik rinit.....100

X.F.SHERMATOV, A.A.ESHMURZAEVA
Osteoartritda trombospondinli disintegrin va metalloproteinaza negizida bo'g'im tog'ayi destruksiyalanishi va uning klinik xususiyatlari.....103

S.N.SULTONOV
O'rik danagidan payvandtaglar yetishtirish va ularni parvarish qilishning agrotexnik asoslari.....106

YU.M.JUMAYEV, X.A.XALILOVA, O.X.NORMO'MINOV, M.NORTO'RAYEV
Surunkali buyrak yetishmovchiligi: patogenez, klinik kechish va davolash tamoyillari.....109

K.U.TO'RAKULOVA, J.B.ABDUMUROTOVA
Bezgakning bolalarga ta'siri: oqibatlari, davolash usullari va profilaktik choralari.....113

T.A.TOSHPULATOV, X.E.TURAYEV, J.M.ASHUROV
Biologik faol birikmalarning metallokomplekslari.....117

Q.N.TURSUNOV , I.I.XOLMURODOV
O'tkir respirator kasalliklar: mikrobiologik etiologiya va diagnostika yondashuvlari.....121

A.A.XAITOV, Z.K.XALBAYEVA
Alloplastikadan keyin infektsion asoratlarini davolashda manfiy bosimning samaradorligi.....125

M.R.XOLLIYEVA , M.SH.YUSUPOVA
Ai va tibbiyot: sun'iy intelektning tibbiyotdagi yangi davri.....130

A.M.XOLMATOVA, Z.R.XUDOYQULOVA
Bolalar bosh miya insultining etiologik omillarining yoshga xos xususiyatlari.....134

A.A.XAITOV , Z.K.XALBAYEVA
Keksa yoshdagi bemorlarda to'g'ri ichak prolapsida delorme operatsiyasining afzalliklari 134

M.Q.PO'LATOV
Gomosistein va meteorologik omillarning insultgacha bo'lgan serebrovaskulyar kasalliklar rivojlanishiga ta'siri 137

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi
Raxmonov Nodir Choriyevich
E-mail: nodir.ramanov.24@mail.ru
Davolash ishi yo'nalishi 2- kurs talabasi
Toshboyeva Komila O'ktamovna
E-mail: komilaxontoshboyeva5@gmail.com

VIRUSLI GEPATIT B VA C: KLINIK KECHISH, TASHXIS VA DAVOLASH STRATEGIYALARI

ANNOTATSIYA

Ushbu ilmiy maqolada virusli gepatit B va C kasalliklarining klinik kechishi, tashxislash usullari va zamonaviy davolash strategiyalari tahlil qilindi. Gepatit B va C jigar to'qimalarini zararlovchi eng keng tarqalgan yuqumli kasalliklardan bo'lib, ularning surunkali shakllari jigar sirrozi va jigar saratonining rivojlanishiga olib keladi. Tadqiqotda klinik belgilarning bosqichma-bosqich namoyon bo'lishi, laborator tekshiruvlarning diagnostik ahamiyati hamda antiviral davo usullarining samaradorligi ilmiy manbalarga asoslanib yoritildi. Shuningdek, kasalliklarning erta tashxislanishi, epidemiologik nazorat va profilaktika choralari ahamiyatiga alohida e'tibor qaratildi. Natijalar tibbiy amaliyotda virusli gepatitlarni samarali davolash va ularning og'ir asoratlarini kamaytirishga yo'naltirilgan strategiyalarni shakllantirish uchun muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Virusli gepatit B, Virusli gepatit C, klinik kechish, tashxis, davolash, antiviral terapiya, jigar kasalliklari.

АННОТАЦИЯ

В данной научной статье рассмотрены клиническое течение, диагностика и современные стратегии лечения вирусных гепатитов B и C. Эти заболевания являются одними из наиболее распространённых инфекций, поражающих печень, и их хронические формы приводят к развитию цирроза и рака печени. В исследовании подробно освещены этапы клинических проявлений, диагностическая значимость лабораторных методов и эффективность противовирусной терапии на основе научных источников. Особое внимание уделено вопросам ранней диагностики, эпидемиологического контроля и профилактики. Полученные результаты представляют собой научную основу для совершенствования лечебных подходов и снижения тяжёлых последствий вирусных гепатитов в клинической практике.

Ключевые слова: Вирусный гепатит B, Вирусный гепатит C, клиническое течение, диагностика, лечение, противовирусная терапия, заболевания печени.

ABSTRACT

This scientific article analyzes the clinical course, diagnostic methods, and modern treatment strategies of viral hepatitis B and C. These infections are among the most common diseases affecting the liver, and their chronic forms often lead to liver cirrhosis and hepatocellular carcinoma. The study highlights the stepwise manifestation of clinical symptoms, the diagnostic significance of laboratory testing, and the effectiveness of antiviral therapies based on scientific literature. Special attention is given to early diagnosis, epidemiological control, and preventive measures. The results provide a solid scientific foundation for improving treatment approaches and reducing the severe complications associated with viral hepatitis in medical practice.
Keywords: Viral hepatitis B, Viral hepatitis C, clinical course, diagnosis, treatment, antiviral therapy, liver diseases.

KIRISH

Virusli gepatit B va C kasalliklari bugungi kunda dunyo miqyosida sog'liqni saqlash tizimining eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, jahon bo'yicha taxminan 296 milliondan ortiq inson virusli gepatit B bilan, 58 milliondan ortiq inson esa gepatit C bilan zararlangan. Har yili bu kasalliklar oqibatida 1 milliondan ziyod bemor jigar sirrozi yoki jigar saratonidan vafot etadi. Ushbu ko'rsatkichlar mazkur kasalliklarning epidemiologik xavfini, erta tashxis

va samarali davolashning tibbiy va ijtimoiy ahamiyatini yaqqol ko‘rsatadi. Virusli gepatit B va C infeksiyalari asosan qon orqali, shuningdek himoyalanmagan jinsiy aloqa va onadan bola orqali yuqadi. Infeksiya jigar hujayralarida uzoq muddat yashab, sekin rivojlanadigan surunkali yallig‘lanish jarayonini keltirib chiqaradi. Aynan shu jarayon natijasida jigar to‘qimalarining fibrozlanishi, sirroz va keyinchalik jigar hujayrali saraton kabi og‘ir asoratlar rivojlanadi. Tibbiyotda bu jarayonning kechishi, bemorning immun holati, virusning genetik tipi va infeksiya yukiga bevosita bog‘liqdir. Klinik jihatdan gepatit B va C kasalliklari ko‘p hollarda dastlab yashirin shaklda kechadi. Bemorlarning aksariyatida kasallik belgilari faqat kech bosqichda, jigar to‘qimalari jiddiy zararlanganda namoyon bo‘ladi. Shu bois bu kasalliklarning erta tashxislanishi zamonaviy laborator va instrumental metodlarni talab etadi. Hozirgi kunda serologik testlar, virus zarralarini aniqlashga mo‘ljallangan molekulyar-biologik tahlillar, shuningdek, jigar funksiyasini baholovchi biokimyoviy tekshiruvlar tashxisda muhim o‘rin tutadi. Davolash masalasida so‘nggi yillarda katta yutuqlarga erishilgan bo‘lsa-da, bu infeksiyalarning butunlay yo‘qotilishi hali ham global muammo bo‘lib qolmoqda. Virusli gepatit B uchun immunizatsiya — kasallikning oldini olishda eng samarali vosita hisoblanadi. Gepatit C uchun esa dori vositalarining yangi avlodi — to‘g‘ridan to‘g‘ri ta’sir etuvchi antivirus preparatlari jigar faoliyatini tiklash va virusni organizmdan butunlay yo‘qotish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, tibbiy amaliyotda erta tashxis, profilaktika va epidemiologik nazorat choralarini kuchaytirish, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib etish, xavf guruhlarida muntazam skrining o‘tkazish zarurligi tibbiy adabiyotlarda ta’kidlanadi. Shunday qilib, virusli gepatit B va C kasalliklarini o‘rganish, ularning klinik kechishini chuqur tahlil qilish, tashxislashning samarali usullarini ishlab chiqish va davolash strategiyalarini takomillashtirish zamonaviy tibbiyotning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

MATERIALLAR VA USULLAR

Mazkur tadqiqotda virusli gepatit B va C kasalliklarining klinik kechishi, tashxislash usullari va davolash strategiyalarini tahlil qilish maqsadida tibbiy adabiyotlar, xalqaro klinik tavsiyalar va ilmiy manbalar o‘rganildi. Tadqiqot materiallarini shakllantirishda Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti, Amerika jigar kasalliklari assotsiatsiyasi, Rossiya Federatsiyasi sog‘liqni saqlash vazirligining klinik protokollari, shuningdek, O‘zbekiston Respublikasining yuqumli kasalliklar bo‘yicha amaldagi klinik ko‘rsatmalari asos qilib olindi. Ma’lumotlarni tahlil qilishda 2018–2024 yillar oralig‘ida o‘tkazilgan klinik va laborator tadqiqot natijalari, xalqaro ilmiy jurnallarda chop etilgan maqolalar, epidemiologik kuzatuvlar hamda klinik amaliyotda qo‘llanilayotgan davolash natijalari o‘rganildi. Tadqiqotda jigar kasalliklari bilan og‘rigan bemorlarning klinik kuzatuvlari, laborator ko‘rsatkichlari va instrumental tekshiruv natijalari tahlil qilindi.

Tahlil jarayonida quyidagi usullar qo‘llanildi:

Klinik tahlil usuli. Bemorlarning anamnezi, klinik belgilarining rivojlanish bosqichlari, jigar faoliyatidagi o‘zgarishlar tahlil qilindi.

Laborator tahlil usuli. Serologik testlar yordamida gepatit B va C viruslariga xos antigen va antitanachalar aniqlanib, virus yuklamasi polimeraz zanjir reaksiyasi yordamida baholandi.

Instrumental usullar. Jigar ultratovush tekshiruvi, elastometriya va biopsiya ma’lumotlari asosida jigar to‘qimasining morfologik holati baholandi.

Statistik tahlil. Olingan natijalar ilmiy adabiyotlar bilan solishtirilib, statistik jihatdan ishonchli xulosalar chiqarildi.

Ushbu usullar yordamida virusli gepatit B va C infeksiyalarining klinik kechishi, tashxislashdagi asosiy diagnostik ko‘rsatkichlar, shuningdek, zamonaviy antiviral terapiyaning samaradorligi ilmiy asosda baholandi. Tadqiqotda barcha ma’lumotlar ishonchli manbalar asosida tekshirilib, dalillarga tayangan holda ilmiy tahlil qilindi.

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda virusli gepatit B va C infeksiyalarining tarqalish darajasi kamayish tendensiyasini ko‘rsatmoqda, ammo kasallikning surunkali shakllari hanuzgacha muhim sog‘liqni saqlash muammosi bo‘lib qolmoqda. 2020–2024 yillar oralig‘ida Respublika Yuqumli kasalliklar ilmiy-tadqiqot instituti tomonidan o‘tkazilgan klinik kuzatuvlarga ko‘ra, virusli gepatit B bilan kasallangan bemorlar umumiy sonining 38 foizini erkaklar, 62 foizini ayollar tashkil etgan. O‘rtacha yosh guruhi 25–45 yosh oralig‘ida bo‘lgan.

Virusli gepatit C bilan kasallangan bemorlarning 54 foizida kasallik surunkali shaklga o‘tgan, bu esa tashxis qo‘yishdagi kechikish va simptomlarning sust kechishi bilan izohlanadi. Bemorlarning 67 foizida jigar fermentlari (ALT, AST) darajasi me’yordan yuqori bo‘lgan, 23 foizida esa jigar to‘qimalarida fibroz belgilari aniqlangan.

1-jadval. Virusli gepatit B va C bilan kasallangan bemorlar klinik ko‘rsatkichlari (O‘zbekiston, 2020–2024 yillar)

Ko‘rsatkichlar	Gepatit B (%)	Gepatit C (%)
Bemorlar umumiy soni	1000	850
Ayollar ulushi	62	59
Erkaklar ulushi	38	41
Surunkali shakl holatlari	47	54
ALT va AST darajasi yuqori bo‘lganlar	58	67
Jigar fibroz belgilari mavjud	19	23
O‘lim holatlari	3.2	4.5

1-diagrama. Virusli gepatit B va C kasalliklarining 2020–2024 yillardagi dinamikasi (O‘zbekiston)
Tavsif:
Diagramma O‘zbekiston bo‘yicha virusli gepatit B va C kasalliklarining so‘nggi besh yildagi pasayish tendensiyasini ko‘rsatadi. 2020-yilda umumiy kasallanish darajasi 100 ming aholiga nisbatan 34,7 holatni tashkil etgan bo‘lsa, 2024-yilga kelib bu ko‘rsatkich 22,3 holatgacha kamaygan. Eng yuqori kamayish Toshkent shahri va Farg‘ona viloyatlarida qayd etilgan. Natijalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston Respublikasida virusli gepatit B va C kasalliklari bo‘yicha olib borilayotgan vaksinalash dasturlari, xavf guruhidagi shaxslarni erta skriningdan o‘tkazish va zamonaviy antiviral terapiyalarni joriy etish orqali sezilarli ijobiy o‘zgarishlarga erishilgan. Shunga qaramay, virusli gepatit C bilan kasallangan bemorlarning muayyan qismida (taxminan 23–25 foiz) jigar fibrozining rivojlanishi qayd etilmoqda, bu esa davolashning individual yondashuvini talab qiladi.

MUHOKAMA

O‘zbekiston Respublikasi sharoitida virusli gepatit B va C infeksiyalarining tarqalish dinamikasi va klinik kechishini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, ushbu kasalliklar mamlakat sog‘liqni saqlash tizimida dolzarb muammolardan biri bo‘lib qolmoqda. O‘tgan besh yillik ma’lumotlarga ko‘ra, virusli gepatit B va C bilan kasallanish darajasi bosqichma-bosqich kamayishiga qaramay, surunkali shakllar ulushi yuqori bo‘lib qolmoqda. Bu holat aholi orasida profilaktika, erta tashxis va to‘liq davolanish jarayonlariga yetarli e’tibor berilmasligi bilan izohlanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston aholisi orasida virusli gepatit B bilan kasallangan bemorlarning 47 foizida, virusli gepatit C bilan kasallanganlarning esa 54 foizida surunkali shakl aniqlangan. Bu ko‘rsatkichlar jigar faoliyatining uzoq muddatli yomonlashuvi, fibroz va sirroz rivojlanish xavfini oshiradi. Shuningdek, jigar fermentlari (alanin aminotransferaza va aspartat aminotransferaza) darajasining ko‘tarilishi virusning faol bosqichini ifodalaydi. Ushbu ko‘rsatkichlarning yuqori darajada saqlanib turishi jigar hujayralarining nekrozi va yallig‘lanish jarayonining kuchayganligini bildiradi. O‘zbekiston sog‘liqni saqlash tizimi tomonidan amalga oshirilayotgan profilaktika choralari, xususan, virusli gepatit B ga qarshi majburiy emlash dasturlari, tibbiy muassasalarda qon tekshirish nazoratining kuchaytirilishi hamda xavf guruhlarida skrining tekshiruvlarining yo‘lga qo‘yilishi kasallanishni kamaytirishda muhim rol o‘ynamoqda. Ammo virusli gepatit C infeksiyasi uchun emlash mavjud emasligi bu yo‘nalishda yanada samarali diagnostika va davolash usullarini kengaytirish zarurligini ko‘rsatadi. Davolash strategiyalarida interferon asosidagi preparatlar va to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta’sir qiluvchi antiviral dorilarning joriy etilishi bemorlarning sog‘ayish darajasini oshirgan. Ammo ayrim holatlarda, ayniqsa, kasallikning kech bosqichida aniqlangan bemorlarda jigar sirrozi va hujayra o‘sma kasalliklarining rivojlanish xavfi yuqori bo‘lib qolmoqda. Shuning uchun tashxisni erta bosqichda qo‘yish, muntazam laborator nazorat o‘tkazish va bemorlarni to‘liq kuzatib borish muhim ahamiyatga ega. O‘zbekiston Respublikasida olib borilgan kuzatuvlar virusli gepatitning ijtimoiy omillar bilan ham chambarchas bog‘liqligini ko‘rsatadi. Tibbiy xizmatga kech murojaat qilish, o‘z-o‘zini davolash, dori vositalaridan noto‘g‘ri foydalanish va gigiyenik madaniyatning yetarli emasligi infeksiyaning tarqalishiga sabab bo‘luvchi omillar sifatida aniqlangan. Ushbu holatlar shuni ko‘rsatadiki, virusli gepatit B va C kasalliklari bilan samarali kurashish uchun nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy, ta’limiy va axborotiy yo‘nalishlarda ham kompleks yondashuv zarur. Tibbiy xodimlar o‘rtasida muntazam seminarlar, aholiga ma’rifiy tadbirlar o‘tkazish, virusli gepatitni erta aniqlash uchun skrining dasturlarni kengaytirish respublika miqyosida muhim natijalarga olib keladi. Umuman olganda, tahlil shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston sharoitida virusli gepatit B va C infeksiyalarini erta aniqlash, to‘liq davolash, jigar faoliyatini doimiy nazoratda saqlash va bemorlarni ijtimoiy himoya qilish orqali kasallik oqibatlarini kamaytirish mumkin. Bu esa sog‘liqni saqlash tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolishi kerak.

XULOSA

O‘zbekiston Respublikasida virusli gepatit B va C infeksiyalari sog‘liqni saqlash tizimi oldida turgan eng dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, so‘nggi yillarda kasallanish darajasi biroz kamaygan bo‘lsa-da, surunkali shakllar va ularning asoratlari, xususan, jigar sirrozi hamda jigar hujayrali o‘sma holatlari yuqori darajada saqlanib qolmoqda. Tadqiqot natijalari shuni isbotlaydiki, virusli gepatit B bilan kasallangan bemorlarning deyarli yarmi va virusli gepatit C bilan kasallanganlarning yarmidan ko‘pi surunkali shaklda kechuvchi kasalliklar toifasiga kiradi. Bu holat erta tashxis va muntazam nazoratning yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmaganligi bilan bog‘liq. Shuningdek, laborator diagnostika va klinik kuzatuv natijalari jigar fermentlari darajasining oshganligini, fibroz va yallig‘lanish belgilarining davom etayotganligini ko‘rsatadi. Profilaktika choralari, xususan, virusli gepatit B ga qarshi ommaviy emlash dasturi, xavf guruhlarini aniqlash va tibbiy nazoratni kuchaytirish respublika miqyosida ijobiy natijalar bermoqda. Ammo virusli gepatit C infeksiyasiga qarshi emlash yo‘qligi bu yo‘nalishda ilmiy tadqiqotlarni yanada chuqurlashtirish zarurligini taqozo etadi. Kasallikni erta aniqlash, virus yuklamasini muntazam nazorat qilish, to‘g‘ri antiviral terapiyani tanlash va bemorlarning hayot sifatini yaxshilash — davolash strategiyasining asosiy maqsadi bo‘lishi kerak. Shuningdek, aholining tibbiy savodxonligini oshirish, gigiyena madaniyatini rivojlantirish va sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish orqali virusli gepatit infeksiyalarining tarqalishini sezilarli darajada kamaytirish mumkin. Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasida virusli gepatit B va C infeksiyalariga qarshi kurash kompleks yondashuvni talab etadi. Tibbiy, ijtimoiy va ma’rifiy choralarni uyg‘unlashtirish orqali ushbu kasalliklarning tarqalishini kamaytirish, ularning og‘ir asoratlarini oldini olish va aholining sog‘lig‘ini mustahkamlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. Virusli gepatitlar bo‘yicha klinik protokollar. Toshkent, 2023.
2. Karimov B. M., Jo‘rayev N. S. Yuqumli kasalliklar va ularning klinik kechishi. Toshkent tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2022.
3. Toshkent tibbiyot akademiyasi. Gepatologiya: O‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2021.
4. O‘zbekiston Respublikasi Yuqumli kasalliklar ilmiy-tadqiqot instituti. Virusli gepatit B va C kasalliklari bo‘yicha yillik hisobot. Toshkent, 2024.
5. Rasulov A. A., Abdullayeva M. B. Ichki kasalliklar: jigar kasalliklari diagnostikasi va davolash usullari. Toshkent, 2020.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

1. Министерство здравоохранения Республики Узбекистан. Клинические протоколы по вирусным гепатитам. Ташкент, 2023.
2. Каримов Б. М., Джураев Н. С. Инфекционные болезни и особенности их клинического течения. Издательство Ташкентской медицинской академии, 2022.
3. Научно-исследовательский институт инфекционных болезней. Годовой отчет по вирусным гепатитам B и C. Ташкент, 2024.
4. Ташкентская медицинская академия. Гепатология: Учебное пособие. Ташкент, 2021.
5. Расулов А. А., Абдуллаева М. Б. Внутренние болезни: диагностика и лечение заболеваний печени. Ташкент, 2020.

REFERENCES

1. Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan. Clinical Guidelines for Viral Hepatitis. Tashkent, 2023.
2. Karimov B. M., Jurayev N. S. Infectious Diseases and Their Clinical Course. Tashkent Medical Academy Press, 2022.
3. Tashkent Medical Academy. Hepatology: Textbook. Tashkent, 2021.
4. Research Institute of Infectious Diseases. Annual Report on Viral Hepatitis B and C. Tashkent, 2024.
5. Rasulov A. A., Abdullayeva M. B. Internal Diseases: Diagnosis and Treatment of Liver Pathologies. Tashkent, 2020.